

PERSPECTIVE ALE ADERĂRII REPUBLICII CEHIA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Ovidiu HARBĂDĂ

Începând cu anul 1997, Republica Cehia a trecut într-o nouă etapă a realizării obiectivului de aderare la Uniunea Europeană.

În perioada de timp a anului în curs, ambii parteneri va trebui să fie capabili să-și formuleze cât mai clar punctele de vedere, susceptibile de a influența în mod pozitiv pacea și pregătirea fazei finale a procesului de integrare. De asemenea, țările candidate trebuie să fie încunoștințate cu privire la rezultatele Conferinței Interguvernamentale a țărilor membre ale Uniunii Europene, ale cărei concluzii principale să reprezinte punctul de pornire al negocierilor între Uniunea Europeană și țările candidate din centrul și estul Europei. Această strategie a fost decisă de Consiliul European de la Madrid, unde s-a hotărât că negocierile de aderare vor începe la 6 luni după încheierea Conferinței Interguvernamentale.

În acest context, Cehia trebuie să continue eforturile de armonizare a legislației proprii cu cea a Uniunii Europene, cât pe și cele de elaborare a analizelor privind impactul aderării la Uniune în vederea creării celor mai bune condiții pentru desfășurarea cu succes a negocierilor. Din acest motiv, dl. Vladimír Dlouhy, ministrul industriei și comerțului din Cehia, consideră necesar ca ambii parteneri, deși din rațiuni diferite, dar fiind presați în egală măsură de timp, să inițieze seminarii și dezbateri pe tema caracteristicilor integrării europene și a viitoare sale dezvoltări, discuții menite să asigure sprijinul țărilor membre ale Uniunii la desăvârșirea procesului de integrare. Încă de la începutul anului 1997, aceste teme au început să fie tot mai mult dezbătute în mass-media, unde și

dl. ministru a prezentat mai multe opinii cu privire la dimensiunile economice, comerciale și sociopolitice ale procesului de integrare.

Autoritățile guvernamentale din Cehia sunt conștiente (și au declarat în repetate rânduri) că admiterea în Uniunea Europeană reprezintă obiectivul cel mai important al anului pentru economia și societatea cehă, fiind o cerință obligatorie în procesul de înfăptuire a reformei. Acceptarea tuturor dificultăților legate de aderare are la bază convingerea societății că Cehia aparține acestei comunități de țări cu democrații avansate și că prosperitatea sa va fi cel mai bine garantată ca membră a Uniunii Europene. Integrarea treptată în cadrul pieței interne unice, urmată de recunoașterea Cehiei ca membră cu drepturi depline în cadrul Uniunii sunt instrumentele de restructurare cele mai bune puse la dispoziția firmelor cehe care pe lângă deschiderea spre vaste oportunități comerciale, vor fi obligate să se confrunte și cu metode concurențiale, concepute și aplicate cu cele mai noi cuceriri ale științei. În anii ce urmează se va decide care dintre întreprinderile din Cehia, fermele, unitățile prestatoare de servicii, cei din domeniul artei și alte profesii vor avea succes și vor promova pe piața concurențială europeană.

Integrarea presupune schimbări importante și în domeniul investițiilor. Cehia ar putea deveni o țară atractivă pentru investitorii străini, aducând avantaje economice pentru ambele părți și întărindu-și astfel poziția în cadrul pieței interne europene.

De aceea se urmărește crearea unui mediu de afaceri liberal, susținut de scăderea taxelor, o mână de lucru cu o

calificare ridicată și costuri scăzute, care să atragă investiții de capital pe termen lung menite să crească productivitatea economiei cehe într-un mod substanțial. Și din acest punct de vedere, aderarea la Uniunea Europeană este considerată un factor crucial pentru creșterea investițiilor străine și autohtone din Cehia.

Un alt aspect important, ce trebuie luat în considerare, este și cel legat de consecințele în planul fiscalității generate de integrare. Deși ritmul de creștere al economiei cehe atinge un procent de 5% anual, totuși el nu este comparabil cu cel al țărilor membre ale Uniunii Europene. P.I.B. pe locuitor, în Republica Cehia, atinge aproximativ jumătate din media P.I.B.-ului țărilor membre ale Uniunii. Deși Cehia are cel mai mare nivel economic (cu excepția Sloveniei) dintre țările candidate la aderare din centrul și estul Europei, cu siguranță că va avea neapărată nevoie să apeleze la fondurile comunității, în condițiile în care regulamentele în vigoare ale Uniunii Europene vor rămâne neschimbate.

Alături de investițiile directe, transferurile financiare de la bugetul Uniunii Europene vor contribui la creșterea mai rapidă a P.I.B.-ului pe locuitor, astfel încât în cel mai scurt timp să se atingă valoarea medie din cadrul Uniunii, favorizând și dezvoltarea întregii economii a țării. În acest sens, Guvernul Cehiei a declarat că aderarea la Uniune nu reprezintă o manevră menită să crească în mod artificial veniturile.

Orice abordare a integrării europene nu poate evita și subiectul creării Uniunii Monetare Europene. Deși această temă nu este de strictă actualitate pentru o țară care abia începe negocierile pentru aderare, ea provoacă numeroase dezbateri aprinse între economiști și politicieni în legătură cu meritele unei politici macroeconomice prudente și subiectele mult mai cuprinzătoare despre politica monetară comună. Deși nu există formulări care să se opună aderării Cehiei la Uniunea Monetară Europeană, ministrul industriei

și comerțului recunoaște că va fi nevoie de un efort uriaș al economiei cehe care să-i permită să devină un membru funcțional al viitoarei zone monetare europene "unice" și continuarea discuțiilor menite să înlesnească ajustarea unor decizii de politici economice în concordanță cu cerințele europene.

Participarea la Uniunea Europeană ca membru cu drepturi depline necesită acceptarea tuturor mecanismelor și standardelor pieței interne europene, una dintre cele mai mari succese ale integrării europene. În prezent, aceasta asigură libertatea circulației forței de muncă și a comerțului, libera inițiativă pentru aproximativ 370 milioane de oameni. Tratatul în vigoare definește această piață ca pe o entitate fără granițe interne, unde bunurile, persoanele, serviciile și capitalul se pot mișca liber, încurajând astfel concurența economică.

Din punctul de vedere al Uniunii Europene, lărgirea spre est este considerată o necesitate sub aspectul politic și al asigurării securității și mai degrabă un rău necesar în ceea ce privește consecințele în plan economic. În același timp, un număr crescând de analiști europeni susțin că repercursiunile liberalizării comerțului între Uniunea Europeană și țările din centrul și estul Europei sunt și vor rămâne pozitive, arătând că îngrijorările datorate faptului că țările central și est europene vor fura investițiile străine destinate Uniunii Europene sau că vor agrava problemele din așa-zisele sectoare sensibile, cum ar fi industria oțelului și cea textilă, sunt nefondate.

Ei anticipează că impactul liberalizării comerțului între cele două zone va fi favorabil sau în cel mai rău caz, neglijabil.

În prezent, cea mai mare parte a barierelor comerciale dintre Republica Cehă și Uniunea Europeană au fost desființate, procesul fiind încă în derulare. El are la bază reglementările Asociației Europene a Liberului Schimb (A.E.L.S.) și va fi finalizat până la sfârșitul anului 1998. La finele anului 1996, 60% din comerțul

Cehiei se efectua cu Uniunea Europeană, față de numai 30%, cât reprezenta în 1989. Perioada de stagnare economică din Europa de vest, nu numai că a restrâns posibilitățile de export ale Cehiei, dar a produs complicații în derularea normală a activității financiar-bancare a țării. Deficitul balanței comerciale este considerat de autoritățile guvernamentale o consecință naturală a ratei de investiții ridicate, care va fi probabil compensat în viitor de crearea unui potențial ridicat de export, în prezent diminuat și datorită slabei concurențe din activitatea productivă, amânării restructurării la nivel microeconomic, precum și datorită unor deficiențe frecvente în funcționarea pieței de capital.

Cehia, în încercarea de a deveni competitivă cu țările membre ale Uniunii, în planul producției și al comerțului, este obligată să țină seama de aspectele socio-economice ale integrării caracteristice identității europene. Totuși, problemele sociale controversate, puse adesea în discuție în cadrul membrilor Uniunii Europene, nu și-au găsit o rezolvare general acceptată, făcând, de exemplu, ca Marea Britanie să se opună acestor propuneri câtă vreme ele au la bază capitolul privitor la aspectele sociale, cuprins în Tratatul de la Maastricht. Nevoia accelerării dezvoltării economice a țărilor din centrul și estul Europei are la bază reducerea diferențelor între nivelurile economice dintre Uniunea Europeană și aceste state, care a fost temporar accentuată și de refuzul acestora de a copia modele ce s-au dovedit neviabile pe termen lung, adică modelul hipertrofiat al sistemului european de asistență socială a așa-numitului stat al bunăstării, care s-a dovedit ineficient într-o analiză finală a competitivității producției și serviciilor, toate acestea determinând autoritățile cehice să abordeze acest subiect cu reținere și precauție.

Orice opinie privitoare la problematica socială europeană trebuie să ia în considerare disparitățile existente între statele individuale, cu privire la productivitatea muncii și standardul de viață, atinse de fiecare în parte.

Politicile care au drept scop o impunere rapidă a condițiilor de lucru și a standardelor europene ce nu corespund nivelului scăzut al productivității muncii din țările mai slab dezvoltate, au ca efect îngreunarea efortului pe care aceste țări îl fac pentru reducerea decalajelor economice existente. În acest sens, direcțiile de acțiune ale Uniunii Europene trebuie să urmărească continuarea asigurării unui consens cu privire la un prag minim de protecție socială și sprijin menit să ajute țările mai slab dezvoltate să atingă standardele superioare ale Uniunii, fiind vorba de un proces pe termen lung.

Politica socială din ultimii ani a cunoscut noi abordări, adăugând conținutului social și aspecte economice, politice precum și unele funcțiuni cu caracter globalizator, ca urmare a rapidelor schimbări structurale determinate de procesul de globalizare a economiei, politici care pot fi soluții-tampon pentru rigorile ciclului economic.

Ministrul industriei și comerțului din Cehia este convins că țara sa va putea menține cadrul macroeconomic de bază necesar stadiilor finale ale efortului de integrare, că până la data aderării transformările economice vor fi finalizate, standardele din domeniul social, al forței de muncă și alte sfere ale economiei vor fi deja implementate, iar problemele structurale precum și cele referitoare la aspectele microeconomice încă nerezolvate vor fi mai bine definite și abordate în funcție de posibilitățile țării. În principal, reușita integrării depinde de propriile performanțe economice ale Cehiei, de puterea de a concura pe piețele internaționale și de capacitatea politicilor guvernamentale de a evita excesele în plan social legate de volumul cheltuielilor.

Din aceste considerente, autoritățile cehice privesc cu optimism șansele țării lor de aderare la Uniunea Europeană, fiind încrezătoare în tradiția industrială, în gradul ridicat de pregătire al forței de muncă și rezultatele generale pozitive ale transformărilor politice și economice înfăptuite până în prezent.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- 1.*** - *Dialog European, Comisia Europeană, mai/august 1997.*
- 2.*** - *Together in Europe, Comisia Europeană, aprilie 1997.*
- 3.*** - *Czech Business and Trade, PP Agency, Czech Ministry of Industry and Trade, ianuarie-mai 1997.*
- 4.*** - *The European Unions pre-accession strategy for the associated countries of Central Europe, Comisia Europeană.*
- 5.*** - *Agenda 200-strategia Comisiei Europene pentru întărirea și lărgirea UE în perspectiva secolului 21, Comisia Europeană.*